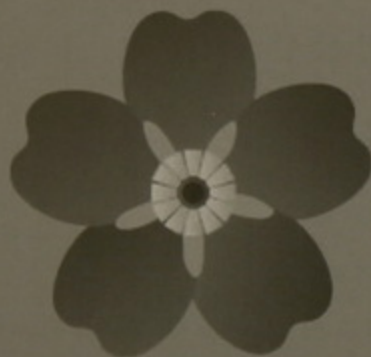

ՊԻՏԻ ՆԱՍՆԻՆԷ
ՍԷԳ ԿԱՏԱՐԻԴ,
ՍՐԲԱԶԱՆ ԼԵՌ

ՄԻՈՆ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԲԱՅԱՌԻԿ

1915 - 2015

ԿԱՆՔ, ՊԻՏԻ ԼԻՆԵՆՔ

ՈՒ ԴԵՌ

ՇԱՏԱՆԱՆՔ

Պատրիարքական Խօսք
Հրապարակումներ
Յօդուածներ
Վկայութիւններ
Վաւերագրական նիւթեր
Ձեռնարկներ եւ Հանդիսութիւններ
Յուշապատում
Գրական
Նկարներ

ԶՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱԻ

Գ Բ Ի Ս Տ Ո Ս Յ Ա Բ Ե Ա Ի Ի Մ Ե Ռ Ե Լ Ո Յ

Մի

Եւ նա ասէ ցնտա. «Մի՛ զարհուրիք, զՅիսուս խնդրէք զՆազովրեցի զխաչեցեալն. չէ աստ, այլ յարեաւ. ահա տեղին, ուր եղին զնա»: (Մարկ. ԺԶ:6)

Գրեթէ երեք օրեր անցած էին խաչելութեան օրէն ի վեր եւ Մարիամ ու միա կիները համաձայն Հրէական օրէնքին, կ'երթային իրենց սիրեցեալ Վարդապետին մարմինը օծելու անուշահոտ խլերով եւ խունկով, նոյն այն նուէրները՝ զորս բերած էին իրեն Արեւելքէն եկած երեք սոգերը: Անոնք մտահոգ էին թէ ո՞վ պիտի գլորէր Յիսուսի գերեզմանը ծածկող ահագին քարը, որպէսզի կարենային կատարել իրենց կրօնական պարտականութիւնը: Սակայն մեծ կ'ըլլար անոնց զարմանքը, երբ մօտենալով պիտի տեսնէին թէ գերեզմանին դուռը բաց էր արդէն եւ սպիտակագետտ երիտասարդ մը նստած գերեզմանի մուտքին:

Բնականաբար զարնանային առաւօտեան հետ բացուող Յիսուսի թափուր գերեզմանը ահ ու սարսափով լեցնէր սիրտերը Իսրայէլի Կիներուն, սակայն լուսազգետտ երիտասարդ մը անոնց կու տար մեծագոյն անտխար. «Հոս չէ՛, այլ յարութիւն առաւ, ահա այն տեղը, ուր դրած էին անոր մարմինը»: Այսպէսով կիրականանար Եսայի Մարգարէի խօսքը. «Ան պիտի յաղթահարէ մահը եւ Տէր Աստուած պիտի սրբէ մարդոց արցունքները իրենց դէմքերէն»:

Վերջապէս մահը ջախջախուած էր ու ի սպառ յաղթահարուած. ահա այժա է Ս. Զատիկուան գլխաւոր ու կեդրոնական պատգամը: Մահը՝ որ մեր նախահայրերուն եւ մեզի՝ հաւատացեալ քրիստոնէաներուն համար վերջին եւ մեծագոյն թշնամին էր, այլեւ պարտուած էր, որովհետեւ Քրիստոս տակաւին կենդանի է ու տէրն է մեր կեանքերուն:

Կեանքի սկզբնատրոպեն է ի վեր մահուան գաղափարը միշտ սարսափ ազդած է մարդ արարածին: Ան եղած է անբաժան շուքը եւ դողացուցած սիրտը նոյնիսկ ամենասրտոտ մարդուն, երբ մահուան հետ դէմ յանդիման գտնուած է: Հեթանոս աշխարհին համար մահը անյոյս ցաւ մըն էր, ջախջախուած նաւ մը, գեղեցիկ, բայց ջարդ ու փշուր եղած մարմնաբեայ արձան մը, քնար մը փրթած թելերով ու կորսուած մեղեդիներով, ու վերջապէս անուշաբոյր, սակայն կոխկրտուած ծաղիկ մը: Բայց ի՞նչ է մահը, եթէ

ոչ «տուրքը մեր մեղքերուն», ինչպէս կ'ըսէ Պօղոս Առաքեալ: Մեռնիլ, սիրելի քոյրեր եւ եղբայրներ, քնանալ է, քնանալ ու թերեւ երագել, բայց արդեօք ի՞նչ երագներ կ'ունենայ մարդ իր մահաբունին մէջ: Յետոյ մենք իբր մարդարարածներ վախը ունինք մահէն ետք անանուն բանի մը, տեղի մը, այն անծանօթ երկրին՝ որուն սահմաններէն ցարդ ոչ ոք դարձած է:

Վստահաբար շատ բաներ կան կեանքի մէջ, որոնցմէ մենք անելի կը սարսափինք քան ֆիզիքական մահէն: Մեզմէ ոմանց համար մահը ինքնին չ'ունենար այդ կճող ու ցաւառիթ ճշմարտութիւնը մինչեւ որ կորսնցնենք սիրելի մը: Աշխարհի բոլոր ազգերը իրենց հոգեւոր եւ կրօնական իմաստասիրութեամբ տարբեր տարբեր մօտեցում ունին կեանքին եւ մահուան, ինչպէս նաեւ հոգիի վախճանին մասին, բայց մեզի՝ քրիստոնէաներու համար, հոգին մահուանէ ետք կը ճամբորդէ կեանքի վերջալոյսին ընդմէջէն, հասնելու Աստուածային կեանքի արեւոտ ծագման: Միա կողմէն սակայն, Զատիկը անբացատրելի բան մը ունի իր մէջ, որ մեր սիրտերը կը լեցնէ անխառն ուրախութեամբ եւ երջանկութեամբ: Անկասկած մենք պիտի չկարենանք մահուան իրականութենէն խուսափիլ, բայց ԶԱՏԻԿ բառը ինքնին մարդուն կը պարգեւէ մեծ եւ գալիք յոյսին անդորրը, քանի որ Քրիստոս կ'ապրի՝ ուրեմն մենք եւս պիտի ապրինք: Զատիկը, սիրելիներ, կ'օգնէ մեզի մեր նայուածքները մեր առօրեայ տաղտուկներէն բարձրացնելու վեր, որովհետեւ երբ վար կը նայինք մենք պիտի տեսնենք միայն մեր անձերուն խեղճութիւնը եւ ուրիշ ոչ մէկ բան Աստուծոյ միա ստեղծագործութիւններէն:

Երբ վարպետ ջուլիակագործը սկսի հիսել գորգ մը, ան նախ կ'ընտրէ բուրդերուն կամ մետաքսին գոյները, ապա զանոնք տեղադրելով ջուլիակին վրայ կը սկսի հիսել իր նախասիրած տեսարանը կամ պատկերը: Անոնք որոնք գորգին կը նային հակառակ կողմէն, կը տեսնեն միայն գունաւոր հանգոյցներու թնձուկ մը, որ կը ներկայացնէ ոչ մէկ տեսարան եւ հետեաբար չունի յատուկ գեղեցկութիւն: Բայց երբ գորգը ասարտի

եւ անոր նայինք ջուլիակագործին կողմէն՝ այն ատեն կը տեսնենք գորգին ամբողջական գեղեցկութիւնը: Այդպէս նաեւ մարդկութիւնը, որ միշտ հակամէտ է կեանքին նայելու հակառակ կողմէն եւ ատոր համար ալ միշտ այն տպաւորութեան տակ է, որ կեանքը նոյնպէս անբացատրելի խառնաշփոթ թնճով մըն է:

Ու ճիշդ այս է որ մենք կը պարտինք տեսնել իւրաքանչիւր Սուրբ Զատիկի տօնին, պատկերը կամ տեսարանը՝ Աստուծոյ կողմէն դիտուած: Զատիկը մշտանորոգ ՅՈՅՄՆ է, ան Հայր Աստուծոյ շնորհներուն բարութեան հաստատումն է: Զատիկը, սիրելի հաւատացեալներ, կու գայ մեզի յիշեցնելու թէ Բրիստոս իր մահաւամբ յաղթեց մահուան՝ մարդկային պատմութեան գրքին մէջ նոր էջ մը բանալով:

Հետեւեալ հին աւանդութիւնը, որ կը ցուցաբերէ Բրիստոսի մահուան եւ Յարութեան իրաւոյժը, կը խօսի կրօնականի մը մասին, որ կը գտնէ Բրիստոսի գլխուն անցում, արիւնոտ փշեպսակը: Ան առնելով այդ փշեպսակը կը տանի ու կը գետնէ իր գիւղի համեստ մատրան խորանին վրայ: Եկեղեցի ստնող բոլոր հաւատացեալները երկվայրկեան մը, անտարբեր նայել ետք անոր, կը հեռանան, որովհետեւ ան իրենց կը յիշեցնէր անգթութիւնն ու տգեղութիւնը իրենց մեղքերուն: Այդ նոյն փշեպսակը խորանին վրայ կը մնայ մինչեւ Զատիկական առաւօտ, երբ բարի կրօնատուրը խորհելով թէ այլեւ խորանը յարմար տեղը չէր Բրիստոսի չարչարանքները յիշեցնող այդ արիւնոտ վկային՝ փշեպսակին, կ'որոշէ վերցնել զայն հոնկէ: Ան հագիւ եկեղեցի ստած, անոր ռունգերուն կը զարնուի անսովոր բոյր մը, ու կը նկատէ թէ այդ առաւօտ արեւուն ճառագայթները կեդրոնացած էին փշեպսակի սուր փուշերուն վրայ, որոնցմէ հիմա դուրս եկած էին հագուազիտ գոյնով ու բոյրով գեղեցիկ վարդեր: Այս գողտրիկ պատմութիւնը հարազատօրէն կու տայ իմաստն ու խորհուրդը Ս. Զատիկին: Բրիստոսի Յարութիւնը՝ մեղքի ամօթը կը փոխակերպէ մեղքերու թողութեան, եւ մեր անդամալոյծ յուսահատութիւնը՝ նոր յոյսի:

Ու մենք Հայերս, այս տարի մինչ կը տօնախմբենք Յարութեան տօնը մեր Փրկչին, միաժամանակ կը տօնախմբենք Հարիւրամեակը մեր ժողովուրդի յարութեան, որուն ամբողջ պատմութիւնը, իր գոյութեան առաջին իսկ օրէն, եղաւ շարունակական Գողգոթա մը, լեցուն հալածանքով ու անլուր տառապանքներով, սակայն ան միշտ նման գարնան՝ որ յարութիւնն է կեանքին ձմեռէն ետք, յարութիւն առաւ իր տառապանքներէն նման առասպելի Փիւնիկին, որովհետեւ անոր հաւատքը հանդէպ Աստուածորդոյն եւ Անոր լոյսին ճշմարտութեան եղած է անխախտ եւ կարծր իր լեռներու ապառաժներուն նման: Ան իր ամբողջ էութեամբ միշտ հաւատացած է

Աստուծոյ արդարութեան եւ ճշմարտութեան վերջնական յաղթանակին: Եւ անոնք՝ որոնք այն միամիտ հաւատքը ունին, որ մենք ազգովին մեռած ենք, չարաչար կը սխալին. մենք կ'ապրինք ու տակաւին պիտի շարունակենք ապրիլ հակառակ հզօրներու ատելութեան, նախանձին եւ նոյնիսկ անտարբերութեան:

Մահով ստացուած անմահութիւնը, սիրելի հաւատացեալներ, Զատիկն է ինքնին. այս պէտք է ըլլայ միակ պատգամն ու իմաստը իւրաքանչիւր Զատիկի մեզի՝ հայերու համար: Մենք միշտ յիշելու ենք, որ մենք ազգովին կ'ապրինք այնքան ատեն՝ որքան գիտենք վառ պահել դարերու վրայ տարածուած յիշատակը մեր նահատակներու բազմութեան, որոնցմով շրջանակուած է Հայ ժողովուրդի տխուր, բայց սխրալի պատմութիւնը:

Լաւ է, եւ միշտ պարտինք յիշել թէ ճշմարտութիւնը անմահ է: Թերեւս մարդիկ կարենան ճնշել ու խեղաթիւրել ճշմարտութիւնը, ամբաստանել զայն իբր ստախօս, դատապարտել զինք, չարչարել եւ սպաննել եւ ապա թաղել, սակայն երբ օրեր ետք ան յարութիւն պիտի առնէ: Այս մէկը թող միշտ յիշենք եւ երբեք մեր յոյսը չկտրենք ճշմարտութենէն եւ արդարութենէն, որովհետեւ ճշմարիտը կը մնայ միշտ ճշմարիտ, արդար՝ արդար, եւ իրաւատէր՝ իրաւատէր, նոյնիսկ եթէ մեր շրջապատն ու աշխարհը փորձեն ուրիշ բան թելադրել մեզի: Ինչպէս որ կը հաւատանք արեւուն, թէ՛ երբեմն զինք չեն տեսներ, բայց ունինք այն բացարձակ վստահութիւնը թէ ան ուր որ է դարձեալ պիտի շողայ: Այդ իսկ պատճառով մենք իբր ազգ եւ եկեղեցի պարտինք մնալ ուրախ, նոյնիսկ եթէ մենք կ'անցնինք դժուարին ժամանակներէ, դաւադրութիւններէ եւ անարդար ու կողմնակալ որոշումներէ եւ նոյնիսկ երբ այնպէս կը թուի թէ մենք կը կորսնցնենք մեր ճակատամարտերը, քաջ վստահ պէտք է ըլլանք ճշմարտութեան եւ արդարութեան ամբողջական յաղթանակին:

Թող այսօր, այս սուրբ տօնին, սիրելի բոյրեր եւ եղբայրներ, անգամ մը եւս միացնենք մեր սիրտերը, աղօթելու համար հոգիներու անդորրութեան մեր բիւրատր անմեղ նահատակներուն, որոնք խորշակահար ինկան օտար հողերու վրայ, հայրենի տան եւ իրենց սիրելիներու կարօտը իրենց աչքերուն մէջ, հեռու իրենց պապենական հողերէն, ու թող սրբազան տաղասացին խօսքերը միշտ հնչեն մեր ականջներուն մէջ. «Մահուամբ զմահ կոխեաց եւ Յարութեամբն իւրով մեզ զկեանս պարգեւեաց», ամէն:

**«Զեզ եւ մեզ մեծ աւետիս
Բրիստոս յարեալ ի մեռելոց»:**

Զատիկ, 2015

Ն. Ա. Մ.